

مقاله

سرفوشت سازمان مجاهدین خلق چه خواهد شد؟

علی اکرمی

در روزهای اخیر و بعد از بیابیه ۱۳، آبل مسعود رجوی رهبری سازمان مجاهدین خلق و گروههای افغانی وابسته به آن به نظر می رسد این سازمان نظامی به روزهای پایداری عمر انحصاری خود رسیده است. بسیاری از تحلیلگران سیاسی و اجتماعی معتقدند که پس از استقرار رجوی و گروه وی در عراق و همراهی با صدام حسین در جنگ علیه کماستارت ارتش ایران عمر این سازمان پایان یافته و برخی دیگر نیز جنگ عراق و سرنگونی صدام را همزمان با پایان عمر این گروه می دانند، اما باید به این نکته توجه داشت که این سازمان حتی تا امروز نیز متشکل از حدود ۳۵۰۰ نفر نیروی محصور شده در یادگان اشرف است که عملاً با پیام رجوی تحولوم حضور این افراد به صورت متشکل منتهی شده است و در ماههای آینده اوضاع این سازمان به صورت فردی به کشورهای مختلف لغز ام خواهد شد و دیگر گروهی به نام سازمان مجاهدین خلق ایران حتی بصورت انحصاری نیز وجود نخواهد داشت. برآورد دولت عراق این است که سازمان مجاهدین خلق حداقل هزار نفر از کارکن خود را خارج کرده و به اروپا و بزرگه کشورهای مانند انگلستان یا سوئد خواهد برد. حدود ۱۰۰۰ نفر طی چند ماه به ایران باز خواهند گشت و مابقی در طن یکسال اول به خدمت [مخفی] خواهند شد. در این نوشته تلاش می شود تا گزرنه از وضعیت سازمان مجاهدین خلق ایران در دوران بعد از شروع حمله نیروهای متحد به رژیم صدام و وضعیت کنونی آن ارائه شود.

اشرف صحبت می کند. به این ترتیب شایعه مرگ او تکذیب شده است.

همچنین در ماههایی که به اشغال عراق ختم شد، چند صد نفر از اعضای سازمان با عجله به اروپا منتقل شدند و در حال حاضر نیز در آنجا اقامت دارند. در میان آنها جانشین مسعود رجوی یعنی مریم رجوی نیز در آرسواز فرانسه اقامت دارد.

به دنبال پذیرش آتش بس انتقادات بسیاری در داخل آمریکانسیب به فرمانده تفنگداران نیروهای امریکایی برای پذیرش این درخواست وارد شد، چرا که این گروه رسماً توسط دولت امریکایک سازمان تروریست خارجی (FTO) محسوب می شود و مذاکره با یک گروه تروریست در شرایط جنگی فراتر از اختیارات نیروهای ائتلاف بود و عملاً نوعی سیاست دو گانه در برخورد با تروریسم به شمار می آمد.

ایسن سیاست دو گانه عملاً یکسال به طول انجامید و پس از آن موقتاً به تمامی اعضای سازمان مجاهدین خلق حفاظت لازم مربوط به نظامیان اسیر شده داده شد که به عنوان اسیر جنگی شناخته می شوند و بنابر آمار اعلام شده از سوی رجوی در این مقطع مجاهدین ۲۰ هزار قطعه سلاح و ۲۰ هزار

به نام قرار گاه حنیف شناخته می شد و امریکایی ها آن را کمپ مر کوری می نامیدند. در بازداشت بود و تا مدت ها به جز پیام های مکتوب هیچ اخباری از وضعیت وی وجود نداشت، اما از بهمن ۱۳۸۷ پس از بیرون آمدن نام سازمان مجاهدین خلق از فهرست سازمان های تروریستی اروپا تا به حال پیام های صوتی متعددی از وی پخش می شود که او در آنها به صورت مستقیم با اعضای سازمان در

حدود ۷۰ درصد از اعضای سازمان مجاهدین خلق در عراق پس از مستقر شدن سازمان در عراق به آن پیوسته و بسیاری از آنها قربانیان اقدامات فریبکارانه جذب نیرو بوده اند، برای نمونه افرادی که برای خارج شدن از ایران به قاچاقچی پول پرداخت کرده بودند نهایتاً متوجه شدند که به جای رسیدن به مقصد معین شده به اردوگاه سازمان مجاهدین خلق برده شده اند

هنگامی که در سال ۲۰۰۳ نیروهای نیروهای چند ملیتی (MNF) با رهبری آمریکا به عراق حمله کردند سازمان مجاهدین خلق یک نیروی نظامی متحد با صدام حسین بود که ۳۸۰۰ عضو آن در ۶ پادگان مختلف در مناطق بعقوبه، جلولای و دیاله مستقر شده بود. مقر اصلی این سازمان در آن ایام قرار گاه اشرف در شمال شرقی شهر خالص در استان دیاله در ۶۰ کیلومتری شمال بغداد و ۲۰ کیلومتری مرز غربی ایران بود.

پس از یک درگیری با نیروهای ایالات متحده در مارس ۲۰۰۳ که به زخمی شدن یکی از نیروهای امریکایی انجامید، این پایگاه زیر بمباران نیروهای امریکایی قرار گرفت. بعد از مقاومت ناچیز اولیه، با کشته شدن حدود ۵۰ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق، تمامی کارکنان سازمان در قرار گاه اشرف جمع آوری و محاصره شدند و سازمان در خواست آتش بس کرد. به محض حمله نیروهای امریکایی رهبر سازمان مسعود رجوی به مخفیگاهی نقل مکان کرد، هر چند که مدتی بعد توسط نیروهای امریکایی وی را به همراه چند تن دیگر از اعضای ارشد سازمان مجاهدین خلق در یکی از کمپ های سازمان - که

نقد و بررسی دیوانه‌ها ۱۳۸۸ ۱۰۹

تن مهمات خود را به ازای حفاظت تا تعیین تکلیف و فرجام نهایی توسط نیروهای آمریکایی به آنها تسلیم کردند که البته این رقم غلو آمیز به نظر می‌رسد. مدتی پس از آن در ماه ژوئن ۲۰۰۴، وزیر دفاع وقت آمریکا، دونالد رامسفلد اعضای سازمان مجاهدین خلق را به عنوان افراد غیر نظامی حفاظت شده تحت کنوانسیون چهارم ژنو معرفی کرد. این تصمیم بر خلاف توصیه‌های وزارت خارجه آمریکا بود، چون نظر تحلیلگران وزارت امور خارجه آمریکا، این تصمیم در عرف بین‌المللی نمایانگر این بود که ایالات متحده تصمیم گرفته که یک سازمان تروریستی را از مزایای کنوانسیون ژنو بهره‌مند کند.

در این دوران مسعود رجوی با چرخشی در مواضع خود عملاً پایان مبارزه مسلحانه و ورود سازمان به فاز سیاسی را با همان ادبیات همیشگی خود مطرح ساخت و به دنبال آن پادگان اشرف نیز به نام شهر اشرف خوانده شد، هر چند که هنوز هم بنابر عادت قدیمی اعضای سازمان مجاهدین به جای البسه معمول و متداول از یونیفورم‌های نظامی استفاده کرده و در ایام مختلف و مناسبت‌های خاص این سازمان مراسم رژه بدون اسلحه را برگزار می‌کنند.

مدتی بعد گردان ۵۳۰ دژیابنی ایالات متحده مأمور نظارت بر اجرای خلع سلاح و تمرکز بر سازمان مجاهدین خلق و همچنین محافظت از آنها در مقابل اعمال خشونت از سوی عراقی‌ها علیه آنچه که عراقی‌ها «ارتش خصوصی صدام» می‌خواندند، شد. در این ایام اولین گروه از جمعا حدود ۲۵۰ عضو سابق سازمان مجاهدین خلق به ایران بازگشتند.

این گردان با بررسی وضعیت اعضای سازمان مجاهدین خلق که دیگر به عنوان اسرای تحت محافظت در محل شناخته می‌شدند آن سازمان را «افاد ارزش عملیاتی و دارای ارزش اطلاعاتی بسیار محدود» ارزیابی کرد.

یکسال بعد نیز هیئت بررسی وضعیت سازمان مجاهدین خلق (JIATF-Ashraf) (Joint inter agency task force) با حضور حدود ۷۰ کارمند از نهاد‌های مختلف ایالات متحده تشکیل شد و مسئول طبقه‌بندی اعضای سازمان مجاهدین خلق در یکی از محورهای زیر بود:

اسیر- دارای ظرفیت پیگرد قانونی

اسیر- تهدید امنیتی

اسیر- دارای ظرفیت ارزش اطلاعاتی

مستحق آزاد کردن

با بررسی‌های این هیئت نیز بیشتر اعضای سازمان مستحق آزاد کردن و فقط برخی از رهبران آن دارای ظرفیت پیگرد قانونی ارزیابی شدند. به دنبال این مسائل و شرایط ویژه سازمان مجاهدین خلق که هنوز از سوی دولت ایالات متحده یک سازمان تروریستی شناخته می‌شود در حال حاضر نیز حدود ۲۰ درصد از مجموع اسرای دوران جنگ با یعنی‌ها و القاعده و دیگر سازمان‌های تروریستی در عراق را تشکیل می‌دهند. وزارت دفاع ایالات متحده ناگزیر شد تا برای بررسی موضوع در یک قرارداد از انسیتیوی تحقیقات دفاعی ملی (RAND) درخواست کند تا موضوع را بررسی و راهکارهایی را برای حل موضوع ارائه کند.

دولت عراق مدعی است صاحب اصلی زمینی که پادگان اشرف بر آن بنا شده، در دوران حاکمیت صدام از عراق گریخته بوده و اکنون به عراق بازگشته. وی پس از پیگیری قانونی در حال حاضر حکمی از دادگاه دارد تا زمینش را باز پس بگیرد که بخشی از آن به طور غیر قانونی توسط دیکتاتور سابق عراق به سازمان مجاهدین خلق هدیه شده تا پایگاه نظامی خود را در آن بسازد. این زمین به طور قانونی باید تخلیه شده و کامل به صاحب آن پس داده شود

نتایج تحقیق ارزشمند فوق که در اوایل مهرماه منتشر شد شامل این نکته است که به دلیل ماهیت فرقه‌ای و تروریستی سازمان مجاهدین خلق و همچنین مسائل میان ایران، دولت شیعه عراق و ایالات متحده باید راهکارهای سنجیده‌ای برای حل موضوع به کار گیرند تا تعارضی نیز با قوانین و کنوانسیون‌های بین‌المللی به وجود نیاید.

در این تحقیق با اشاره به این که بر اساس کنوانسیون ژنو، زمانی که اسرا از محل اقامت گزینند و خود یا محل بازداشت آزاد می‌شوند می‌توانند به کشور محل زندگی خود قبل از اسارت بازگردند، در کشور ثالث یابی طرفی اقامت گزینند، به کشور ملیت اصلی خود بازگردانده شوند.

بر این نکته تأکید می‌کند که حدود ۷۰ درصد از اعضای سازمان مجاهدین خلق در عراق پس از مستقر شدن سازمان در عراق به آن پیوسته و بسیاری از آنها قربانیان اقدامات فریبکارانه جذب نیرو بوده‌اند، برای نمونه افرادی که برای خارج شدن از ایران به قاچاقچی پول پرداخت کرده بودند نهایتاً متوجه شدند که به جای رسیدن به مقصد معین شده به اردوگاه سازمان مجاهدین خلق برده شده‌اند. مؤسسه رند توصیه کرده که این افراد با نظارت صلیب سرخ و اخذ تضمین‌های جدی از دولت ایران مبنی بر عدم برخورد با آنان پس از بازگشت به ایران بازگردانده شوند.

واقعیت این است که دولت جدید عراق به دلیل سوابق گذشته سازمان مجاهدین خلق در همکاری نظامی با صدام حسین، شامل شرکت آن در سرکوب قیام شیعیان و کردها در سال ۱۹۹۱ با هرگونه صدور مجوز اقامت برای افراد باقیمانده در عراق مخالفت می‌کند، از این رو مؤسسه رند نیز مستقر کردن در یک کشور ثالث را ظاهر آنها گزینه عینی در درازمدت می‌داند. اگر چه هیچ کشوری هیچ یک از ۱۰۱۵ نفر اعضای این گروه را که دارای حق اقامت معتبر در آن کشور پیش از عزیمت به عراق بوده‌اند پذیرفته است.

مؤسسه رند این مورد را نیز توصیه کرده که با توجه به ماهیت فرقه‌ای سازمان مجاهدین خلق نخستین تغییری که باید در مورد آنها انجام گیرد جداسازی رهبران از اعضای عادی برای شکستن جو فرقه‌ای و هدایت اقتدارگرایانه رهبری سازمان بر اعضاست.

پس از اینکه ارتش آمریکا مسئولیت اردوگاه اشرف را در اول ژانویه سال جاری به دولت عراق واگذار کرد، یک کمیته مشترک بین وزارتخانه‌های مختلف دولت شامل وزارت دفاع و امنیت، وزارت داخله و وزارت حقوق بشر تشکیل شد. این کمیته، به ریاست مشاور امنیت ملی عراق دکتر موفق الربیعی، طرح‌ها و فعالیت‌های هماهنگ شده‌ای را برای مأموریت منحل کردن این گروه در نظر گرفت.

از زمان انتقال کنترل در ژانویه ۲۰۰۹ یک گروه ۲۵ نفره از سربازان آمریکایی برای ایفای نقش ناظر در اردوگاه اشرف باقی مانده‌اند و سفیر آمریکا در عراق رایان کروگر، تا حد زیادی درگیر این موضوع بوده است. دولت عراق مدعی است صاحب اصلی زمینی که پادگان اشرف بر آن بنا شده، در دوران حاکمیت صدام از عراق گریخته بوده و اکنون به عراق بازگشته. وی پس از پیگیری قانونی در حال

حاضر حکمی از دادگاه دارد تازمیش را باز پس بگیرد که بخشی از آن به طور غیرقانونی توسط دیکتاتور سابق عراق به سازمان مجاهدین خلق هدی شده تا پایگاه نظامی خود را در آن بسازد. این زمین به طور قانونی باید تخلیه شده و کامل به صاحب آن پس داده شود. همین طور دولت عراق خواهان این است که تمامی ساکنان اردوگاه اشرف ظرف شش ماه از کشور خارج شوند.

بر اساس آخرین آمار در ماه اکتبر و ارقام ارائه شده توسط آمریکا، حدود ۳۳۶۰ عضو فعال سازمان مجاهدین خلق در قرارگاه اشرف در عراق و در استان دیاله باقی مانده اند و ۱۰۹ نفر نیز در امکانات اقامتی بین المللی موقت (TIPF) در مجاورت قرارگاه اشرف که از سازمان مجاهدین خلق جدا شده اند و خواهان پناهندگی و انتقال به کشور ثالث هستند به سر می برند که تمامی آنان انگشت نگاری و اسکن مردمک چشم شده اند.

بر آورد دولت عراق این است که سازمان مجاهدین خلق دست کم هزار نفر از کارکنان خود را خارج کرده و به اروپا و بویژه کشورهایی چون انگلستان یا سوئد خواهد برد. حدود ۱۰۰۰ نفر طی چند ماه به ایران باز خواهند گشت و مابقی در طی یکسال اول ناپدید یا مخفی خواهند شد.

در این میان در برخی از گزارش ها شنیده می شود دولت عراق احتمال دارد در کوتاه مدت سازمان مجاهدین خلق را از اردوگاه اشرف جابجا کرده و آنان را در محلی در غرب کشور مستقر کند، اما تا کنون هیچ یک از استان ها از پذیرش موقتی این مهمانان ناخوانده استقبال نکرده اند و حتی شورای استان المثنی در خواست حکومت عراق برای انتقال پادگان اشرف به استان المثنی را رد کرد. شورای استان المثنی در عین حال با اشاره به افرادی که آنها را «مناقین خلق» خطاب می کرد افزود اینها در حق مردم عراق جنایت هایی مرتکب شده اند و در صورت انتقال به این منطقه امنیت استان را دستخوش آسیب قرار خواهند داد.

دولت عراق بر این نکته نیز تأکید کرده که موقعیت پناهندگی سیاسی به هیچ یک از اعضای سازمان مجاهدین خلق در عراق نخواهد داد. همچنین به نظر می رسد موفق الریبعی نماینده دولت عراق با توجه به توصیه های مؤسسه رند، با سازمان مجاهدین خلق به مانند یک سازمان پر خورد نمی کند، بلکه با ساکنان مربوطه به عنوان افراد، پر خورد انجام می گیرد. در این مدت بارها سازمان مجاهدین خلق خواستار این شده که ارتش آمریکا یا ملل متحد کنترل اردوگاه اشرف را از دولت عراق پس بگیرند.

از سوی دیگر، با توجه به سابقه رفتار فرقه ای سازمان مجاهدین خلق، هرگونه کوشش برای منحل کردن ممکن است شامل بروز خشونت، بخصوص خشونت نسبت به خود بشود. همان گونه که ۱۰ عضو در پاریس در سال ۲۰۰۳ در اعتراض به اقداماتی که به دستگیری مریم رجوی، یکی از رهبران مجاهدین خلق، انجامید، خودسوزی کردند. یا اخبار مبنی بر اینکه در جریان تلاش های پلیس عراق برای در اختیار گرفتن پادگان اشرف برخی از نیروهای سازمان در عملیات انتحاری، خود را به زیر چرخ خودروهای پلیس عراق انداختند و یا تهدید به اعصاب غذایی جمعی موجب می شود که دولت عراق در مورد به کار بردن قاطعیت کامل برای اخراج مجاهدین از عراق تردید داشته باشد.

روش های اشتباه رجوی باعث شد سازمانی که در زمان تشکیل، پیشروترین سازمان انقلابی به شمار می آمد و هنوز نام برخی از سران آن چون مجید شریف و آقایی بر بزرگترین دانشگاه صنعتی ایران خودنمایی می کند به موقعیتی برسد که ناگزیر باشد پادریافت ۲۲۰ میلیون دلار عملیاتی سازمان را منحل و افراد آن را مرخص کند

جمهوری اسلامی نیز در این مدت بیکار نشسته و با تشکیل انجمن ها و سازمان هایی چون انجمن نجات، هایلیان، بنیاد سحر و... و همچنین با کمک برخی از اعضای سابق این سازمان مانند کریم حقی، مسعود خدا بنده، حسین سبحانی، منصور نظری و... تلاش می کند تا اعضای این سازمان را ترغیب به خروج و بازگشت به ایران کند. تا کنون حدود ۳۸۰ نفر از اعضای مجاهدین از این روش به ایران بازگردانده شده اند و تشکل های مورد حمایت جمهوری اسلامی بر نامه های وسیعی برای انتقال خانواده های اعضای مجاهدین به عراق و ترغیب آنان به بازگشت دارند.

اگر چه در جمهوری اسلامی انجام این کار فقط از طریق دولتی مجاز شمرده می شود و برخی خانواده هایی که به صورت شخصی برای دیدار اعضای خانواده خود که در قرارگاه اشرف به سر می برند از ایران خارج شده و با آنها تماس برقرار

کردند، پس از بازگشت به ایران بازداشت شدند و یا حداقل مورد بازجویی های طولانی قرار گرفتند.

مسعود رجوی در بیانیه ای که به مناسبت ۱۳ آبان صادر کرد، مدعی شده: «مجاهدان اشرف از طرح دولت کنونی عراق برای انتقال به کشور ثالث در کشورهای عضو اتحادیه اروپا یا ایالات متحده آمریکا استقبال کرده و به آن ملتزم شده اند؛ مشروط بر این که مسئله دارایی ها و اموال آنان در اشرف که تماماً حاصل هزینه ها و کار ۲۳ ساله خود آنهاست و بیش از ۲۰۰ میلیون دلار است طبق نظریه حقوقدانان بین المللی بر اساس مواد ۵۲ و ۵۳ کنوانسیون های لاهه حل و فصل شود.»

به نظر نمی رسد دولت ایران که در سال های اخیر میلیون ها دلار برای مقابله با این گروه هزینه کرده و همچنین ایالات متحده که بودجه مبارزه با تروریست آن سر به میلیارد دلار می زند حتی مایل به چانه زنی بر سر این مبلغ باشند.

روش های اشتباه رجوی باعث شد سازمانی که در زمان تشکیل، پیشروترین سازمان انقلابی به شمار می آمد و هنوز نام برخی از سران آن چون مجید شریف و آقایی بر بزرگترین دانشگاه صنعتی ایران خودنمایی می کند به موقعیتی برسد که ناگزیر باشد پادریافت ۲۲۰ میلیون دلار عملاً سازمان را منحل و افراد آن را مرخص کند.

با انحلال سازمان مجاهدین خلق یکی از آخرین گروه های نظامی در جهان نیز فرو می ریزد، هر چند که هنوز ایران و عراق درگیر مقابله با گروه های بنیادگرا خواهند بود.

منابع:

گزارش انستیتیوی تحقیقات دفاعی ملی آمریکا Rand، با عنوان مجاهدین خلق در عراق، یک معمای سیاسی (The Mujahedin-e Khalq in Iraq A Policy Conundrum)

متن کامل این گزارش به انگلیسی و ترجمه فارسی آن در سایت www.meisami.com آمده است

- گزارش های مسعود خدا بنده، در خصوص سازمان مجاهدین خلق سخنرانی ها و پیام های مسعود رجوی در سایت اصلی سازمان مجاهدین

- گزارش های بنیاد خانواده سحر، در خصوص وضعیت افراد جدا شده از سازمان مجاهدین خلق

- مقاله های حسین سبحانی در مورد وضعیت سازمان مجاهدین در عراق

- گزارش های مسعود الشرف الاوسط در مورد وضعیت سازمان مجاهدین در عراق

- اخبار پایگاه خبری میزان در مورد سازمان مجاهدین خلق از جمله بازداشت مسعود رجوی در اردوگاه مر کوری، در عراق هیچ استانی حاضر به پذیرش استقرار سازمان مجاهدین خلق نیست و سازمان رجوی به قیمت ۲۲۰ میلیون دلار به فروش می رسد.